

Určením právní neúčinnosti právního úkonu (vyslovením odporu) ve smyslu ustanovení § 42a obč. zák. nastává stav tzv. relativní bezúčinnosti dotčeného právního úkonu.

Určením právní neúčinnosti právního úkonu (vyslovením odporu) ve smyslu ustanovení § 42a obč. zák. nastává stav tzv. relativní bezúčinnosti dotčeného právního úkonu. Odporovatelný právní úkon zůstává platným právním úkonem, avšak v poměrech účastníků se na něj hledí tak, jako by nenastaly jeho účinky. V případě, že právní úkon je neplatný (ať absolutně nebo relativně), jeho právní účinky vůbec nenastávají; na právní vztahy se hledí stejně, jako by vůbec nebyl učiněn. U právního úkonu, který je neplatný, nelze vyslovit jeho odporovatelnost; neplatnost právního úkonu má přednost před jeho odporovatelností a odporovat lze jen platnému právnímu úkonu.

Určením právní neúčinnosti právního úkonu (vyslovením odporu) ve smyslu ustanovení § 42a obč. zák. nastává stav tzv. relativní bezúčinnosti dotčeného právního úkonu. Odporovatelný právní úkon zůstává platným právním úkonem, avšak v poměrech účastníků se na něj hledí tak, jako by nenastaly jeho účinky. V případě, že právní úkon je neplatný (ať absolutně nebo relativně), jeho právní účinky vůbec nenastávají; na právní vztahy se hledí stejně, jako by vůbec nebyl učiněn. U právního úkonu, který je neplatný, nelze vyslovit jeho odporovatelnost; neplatnost právního úkonu má přednost před jeho odporovatelností a odporovat lze jen platnému právnímu úkonu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 1.12.2000, sp.zn 21 Cdo 2662/99)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci o určení neúčinnosti právního úkonu, vedené u Okresního soudu v Klatovech pod sp.zn. 6 C 328/97, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 19. května 1999 č.j. 15 Co 293/99-97, tak, že dovolání žalobce zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Žalobce se domáhal, aby bylo určeno, že právní úkony obchodní společnosti M., spol. s r.o., kterými žalovanému prodala osobní automobil Ford Sierra 2.4 D SPZ ..., počítač PRO Coms 386, tiskárnu Hewlet Packard 510, monitor Targa, klávesnici Vikomt, myš Genius a vybavení kanceláře (psací stůl 180x60, kontejner na kolečkách, regál 40x720, skříň zásuvková 800x720, polička závěsná 100x45, židle pojízdná, lampička kancelářská), jsou vůči němu právně neúčinné. Žalobu zdůvodnil zejména tím, že má vůči obchodní společnosti M., spol. s r.o. na základě pravomocných platebních výměrů a vykonatelných výkazů nedoplatků daňové pohledávky v celkové výši 666.975,- Kč a že uvedené právní úkony mezi žalovaným a obchodní společností M., spol. s r.o., u níž je žalovaný společníkem a jednatelem, zkracují jejich uspokojení. V průběhu řízení vzal žalobu ohledně počítače PRO Coms 386 zpět.

Okresní soud v Klatovech (poté, co "připustil částečné omezení žaloby") rozsudkem ze dne 11.6.1998 č.j. 6 C 328/97-55 žalobu zamítl a rozhodl, že žalobce je povinen zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení 15.221,- Kč k rukám advokáta. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalobci se nepodařilo prokázat "úmysl žalovaného" zkrátit uzavřením právních úkonů s žalobcovým dlužníkem uspokojení žalobcovy pohledávky. Žalovaný totiž měl v době, kdy od obchodní společnosti M., spol. s r.o. napadenými právními úkony odkoupil za celkovou částku 148.409,80 Kč část jejího movitého majetku, vůči tomuto subjektu pohledávku ve výši "téměř 900.000,- Kč". Tuto svoji pohledávku odkoupením předmětných movitostí "uspokojil jen v minimální částce".

K odvolání žalobce Krajský soud v Plzni usnesením ze dne 2.11.1998 č.j. 15 Co 562/98-69 rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Odvolací soud dovodil, že účelem institutu odporovatelnosti je "zajistit ochranu věřitele před právními úkony jeho dlužníka", které vedou ke zmenšení majetku dlužníka, a tím i ke zmaření nebo omezení možnosti, aby se věřitel z tohoto majetku dlužníka uspokojil; mezi takové případy nepatří zaplacení jiného skutečného dluhu, i kdyby k tomuto účelu dlužník prodal část svého majetku. Soudu prvního stupně odvolací soud vytknul, že se nezabýval tím, zda na majetek dlužníka obchodní společnosti M. spol. s r.o. byl prohlášen konkurs (pak by bylo třeba vzít v úvahu "speciální úpravu odporovatelnosti" podle zákona č. [328/1991](#) Sb.), a že nebylo "ověřeno", zda žalovaný skutečně měl pohledávku, na jejíž částečnou úhradu mu měl být převeden osobní automobil Ford Sierra. V případě, že k převodu vlastnictví k movitým věcem (s výjimkou osobního automobilu) mohlo dojít na základě kupní smlouvy, podle které si strany vzájemně plnily, nejde o převod věcí k úhradě pohledávky žalovaného, ale o odporovatelný právní úkon; žalovaný zde totiž nevystupoval jako věřitel obchodní společnosti M. spol. s r.o., ale jako kupující a "lze mít za to, že dlužník žalobcův se zbavoval věcí zcela zřejmě v úmyslu zkrátit věřitele".

Okresní soud v Klatovech poté rozsudkem ze dne 26.2.1999 č.j. 6 C 328/97-84 určil, že právní úkon obchodní společnosti M., spol. s r.o., kterým žalovanému prodala tiskárnu Hewlet Packard 510, monitor Targa, klávesnici Vikomt, myš Genius a vybavení kanceláře (psací stůl, kontejner na kolečkách, regál, zásuvkovou skříňku, závěsnou policičku, pojízdnou židli a kancelářskou lampičku), je vůči žalobci právně neúčinný, zamítl žalobu na určení neplatnosti (správně neúčinnosti) právního úkonu obchodní společnosti M., spol. s r.o., kterým prodala žalovanému osobní automobil Ford Sierra 2,4 SPZ ..., a rozhodl, že žalobce je povinen zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení 19.162,- Kč k rukám advokáta. Výrok, kterým žalobě částečně vyhověl, odůvodnil soud prvního stupně tím, že "žalovaný nezpochybňuje neplatnost právního úkonu" a že proto bylo ve smyslu ustanovení § 42a obč. zák. určeno, že právní úkon ohledně movitých věcí (s výjimkou osobního automobilu) je vůči žalobci právně neúčinný. Ohledně prodeje osobního automobilu Ford Sierra dovodil, že se jednalo o "zápočet splatné pohledávky", neboť žalovaný půjčil obchodní společnosti M., spol. s r.o. částku 1.000.000,- Kč a v době, kdy věděl, že "firma" mu nebude moci vrátit půjčenou částku, automobil odkoupil "jako fyzická osoba" a "hodnotu auta si započel do pohledávky"; podle názoru soudu prvního stupně se žalobci ohledně tohoto právního úkonu nepodařilo prokázat "úmysl žalovaného zkrátit žalobce" ve smyslu ustanovení § 42a obč. zák.

K odvolání žalobce Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 19.5.1999 č.j. 15 Co 293/99-97 rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o zamítnutí žaloby potvrdil a ve výroku o náhradě nákladů řízení jej změnil tak, že žalobci uložil, aby žalovanému zaplatil na této náhradě 9.581,- Kč "na účet" advokáta; současně rozhodl, že žalobce je povinen zaplatit žalovanému na náhradě nákladů odvolacího řízení 7.733,- Kč "na účet" advokáta a že proti jeho rozsudku se připouští dovolání. Odvolací soud na základě výsledků dokazování před soudem prvního stupně dovodil, že žalovaný poskytl obchodní

společnosti M., spol. s r.o. půjčku ve výši 1.000.000,- Kč se splatností do 8.8.1996 ve výši 500.000,- Kč a do 30.9.1996 ve výši zbývajících 500.000,- Kč a že v době, kdy "existoval dluh této společnosti vůči žalovanému", převzal osobní automobil, avšak nezaplatil jeho cenu v hotovosti; došlo k započtení vzájemných pohledávek mezi žalovaným a obchodní společností M., spol. s r.o., čímž došlo ze strany žalobce dlužníka k částečné úhradě splatného dluhu vůči žalovanému. Tím, že dlužník, který prodá svůj majetek nebo jeho část, ze získaných prostředků uhradí "jiné skutečné pohledávky vůči sobě", se podle názoru odvolacího soudu "nedopouští" odporovatelného právního úkonu, i když tímto jednáním zmaří nebo částečně zmaří uspokojení věřitele; "stejně je třeba nahlížet" i na situaci, kdy "dohodou o vzájemném započtení kompenzabilních pohledávek" je uhrazen jiný existující dluh žalobce dlužníka. Vzhledem k tomu, že započtením vzájemných pohledávek mezi žalovaným a obchodní společností M., spol. s r.o. došlo k úhradě již splatného dluhu vůči žalovanému, nejsou splněny podmínky odporovatelnosti podle ustanovení § 42a obč. zák. Vyslovení přípustnosti dovolání zdůvodnil odvolací soud tím, že "rozhodnutí řeší právní otázku zásadního významu spočívající v tom, zda započtení na splatnou pohledávku dalšího věřitele je svojí povahou kupní cena z kupní smlouvy jako typicky odporovatelného právního úkonu".

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání z důvodu uvedeného v ustanovení § 241 odst.3 písm.d) o.s.ř. Namítá, že rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci, když u dvou právních úkonů, učiněných mezi stejnými osobami za "objektivně i subjektivně stejné situace", shledává, že u jednoho jsou splněny podmínky pro určení neúčinnosti a u druhého nikoliv. V případě obou právních úkonů byla "uhrazena kupní cena" a v obou případech součet aktiv a pasiv dlužníka zůstal nezměněn. Protože rozdílné posouzení obou případů je nedůvodné a protože došlo "jeho vinou k nesprávnému zamítnutí části oprávněného nároku žalobce", navrhuje dovolatel, aby odvolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a aby mu věc vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný navrhnul zamítnutí žalobce dovolání s tím, že právní názor, z něhož odvolací soud vycházel, považuje za správný.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno osobou oprávněnou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o.s.ř., se nejprve zabýval přípustností dovolání.

V posuzovaném případě soud prvního stupně rozhodl ve věci určení neúčinnosti kupní smlouvy o prodeji osobního automobilu Ford Sierra rozsudkem ze dne 26.2.1999 č.j. 6 C 328/97-84 jinak než ve svém předchozím rozsudku ze dne 11.6.1998 č.j. 6 C 328/97-55 proto, že byl vázán právním názorem, vyjádřeným v usnesení odvolacího soudu ze dne 2.11.1998 č.j. 15 Co 562/98-69, kterým byl jeho dřívější rozsudek zrušen. Odvolací soud dovoláním napadeným rozsudkem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ze dne 26.2.1999 č.j. 6 C 328/97-84.

Z uvedeného vyplývá, že přípustnost dovolání proti rozsudku odvolacího soudu je založena ustanovením § 238 odst.1 písm.b) o.s.ř. Rozhodl-li odvolací soud ve výroku rozsudku, že ve smyslu ustanovení § 239 odst.1 o.s.ř. připouští proti svému rozsudku dovolání, jde o rozhodnutí, které je z hlediska přípustnosti dovolání obsoletní; ustanovení § 239 odst.1 o.s.ř. totiž umožňuje odvolacímu soudu vyslovit přípustnost dovolání ve výroku svého potvrzujícího rozsudku za podmínek v něm uvedených jen tehdy, není-li dovolání přípustné již na základě zákona (tj. podle ustanovení § 237 odst.1 nebo § 238 odst.1 o.s.ř.).

Po přezkoumání napadeného rozsudku, které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o.s.ř.), dospěl Nejvyšší soud ČR k závěru, že dovolání není opodstatněné.

Podle ustanovení § 42a odst.1 obč. zák. se věřitel může domáhat, aby soud určil, že dlužníkovy právní úkony, pokud zkracují uspokojení jeho vymahatelné pohledávky, jsou vůči němu právně neúčinné; toto právo má věřitel i tehdy, je-li nárok vůči dlužníkovi z jeho odporovatelného úkonu již

vymahatelný anebo byl-li již uspokojen.

Podle ustanovení § 42a odst.2 obč. zák. odporovat je možné právním úkonům, které dlužník učinil v posledních třech letech v úmyslu zkrátit své věřitele, musel-li být tento úmysl druhé straně znám, a právním úkonům, kterými byli věřitelé dlužníka zkráceni a k nimž došlo v posledních třech letech mezi dlužníkem a osobami jemu blízkými (§ 116 a § 117 obč. zák.), nebo které dlužník učinil v uvedeném čase ve prospěch těchto osob, s výjimkou případu, když druhá strana tehdy dlužníkům úmysl zkrátit věřitele i při náležité pečlivosti nemohla poznat.

Podle ustanovení § 42a odst.3 obč. zák. právo odporovat právním úkonům lze uplatnit vůči osobě, v jejíž prospěch byl právní úkon učiněn, nebo které vznikl z odporovatelného úkonu dlužníka prospěch. Podle ustanovení § 42a odst.4 obč. zák. právní úkon, kterému věřitel s úspěchem odporoval, je vůči němu neúčinný potud, že věřitel může požadovat uspokojení své pohledávky z toho, co odporovatelným úkonem ušlo z dlužníkovy majetku; není-li to dobře možné, má právo na náhradu vůči tomu, kdo měl z tohoto úkonu prospěch.

Smyslem žaloby podle ustanovení § 42a obč. zák. (odpůrcí žaloby) je - uvažováno z pohledu žalujícího věřitele - dosáhnout rozhodnutí soudu, kterým by bylo určeno, že je vůči němu neúčinný dlužníkem učiněný právní úkon, jenž zkracuje uspokojení jeho vymahatelné pohledávky. Rozhodnutí soudu, kterým bylo odpůrcí žalobě vyhověno, pak představuje podklad k tomu, že se věřitel může na základě titulu způsobilého k výkonu rozhodnutí (exekučního titulu), vydaného proti dlužníku, domáhat nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce) postižením toho, co odporovaným (právně neúčinným) právním úkonem ušlo z dlužníkovy majetku, a to nikoliv proti dlužníku, ale vůči osobě, s níž nebo v jejíž prospěch byl právní úkon učiněn. V případě, že uspokojení věřitele z tohoto majetku není dobře možné, musí se věřitel - místo určení neúčinnosti právního úkonu - domáhat, aby mu ten, komu z odporovatelného právního úkonu dlužníka vznikl prospěch, vydal takto získané plnění. Odpůrcí žaloba je tedy právním prostředkem sloužícím k uspokojení vymahatelné pohledávky věřitele v řízení o výkon rozhodnutí (exekučním řízení), a to postižením věcí, práv nebo jiných majetkových hodnot, které odporovaným právním úkonem ušly z dlužníkovy majetku, popřípadě vymožením peněžité náhrady ve výši odpovídající prospěchu získanému z odporovatelného právního úkonu (srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.5.1999 sp. zn. 2 Cdon 1703/96, uveřejněný pod č. 26 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 2000).

K odpůrcí žalobě je aktivně věcně legitimován (§ 42a odst.1 obč. zák.) věřitel, jehož pohledávka za dlužníkem je vymahatelná (srov. též rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 13.11.1996 sp.zn. 15 Co 714/95, uveřejněný pod č. 12 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1998), jestliže dlužníkovy právní úkony zkracují její uspokojení. Věřitelem je ten, kdo má za dlužníkem pohledávku (ať splatnou či nesplatnou, popř. budoucí). Vymahatelnou se rozumí taková pohledávka, jejíž splnění lze vynutit cestou výkonu rozhodnutí (exekuce), tj. pohledávka, která byla věřiteli přiznána vykonatelným rozhodnutím nebo jiným titulem, podle kterého lze nařídit výkon rozhodnutí (exekuci). Dlužníkovy právní úkony zkracují pohledávku věřitele zejména tehdy, jestliže vedou ke zmenšení majetku dlužníka a jestliže v důsledku nich nastalé zmenšení majetku má současně za následek, že věřitel nemůže dosáhnout uspokojení své pohledávky z majetku dlužníka, ačkoliv - nebýt těchto úkonů - by se z majetku dlužníka uspokojil. Břemeno tvrzení a důkazní břemeno o tom, že pohledávka je vymahatelná a že dlužníkovy právní úkony zkracují její uspokojení, nese věřitel.

Pasivní věcná legitimace je upravena v ustanovení § 42a odst.3 obč. zák. Žaloba o určení, že dlužníkům právní úkon je vůči věřiteli neúčinný, může být úspěšná jen tehdy, byla-li podána vůči osobě, s níž nebo v jejíž prospěch byl právní úkon učiněn. Žaloba o zaplacení peněžité náhrady, která je opodstatněná - jak plyne z ustanovení § 42a odst.4 obč. zák. - tehdy, není-li dobře možné

uspokojení věřitele z toho, co odporovatelným právním úkonem ušlo z dlužníkovy majetku (např. proto, že osobě, v jejíž prospěch dlužník odporovaný právní úkon učinil, již takto nabyté věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty nepatří), musí směřovat vůči osobě, které vznikl z odporovatelného právního úkonu dlužníka prospěch.

Podmínky, za nichž věřitel může právním úkonům dlužníka odporovat, uvádí ustanovení § 42a odst.2 obč. zák. Odporovatelným je takový právní úkon dlužníka, který učinil v posledních třech letech v úmyslu zkrátit své věřitele, musel-li být tento úmysl druhé straně znám; břemeno tvrzení a důkazní břemeno v tomto směru nese věřitel. Prokázání úmyslu dlužníka cum animo fraudandi není podmínkou odporovatelnosti tehdy, jestliže "druhou stranou" jsou osoby dlužníkovi blízké (tj. osoby uvedené v ustanovení § 116 obč. zák.); úmysl dlužníka zkrátit jeho věřitele v takovémto případě zákon předpokládá a je na osobách dlužníkovi blízkých, aby prokázaly opak (tj. že úmysl dlužníka zkrátit věřitele nemohly i při náležité pečlivosti poznat).

Z hlediska skutkového stavu odvolací soud dovodil (správnost jeho závěrů v tomto směru dovolatel nezpochybňuje), že žalovaný, který je společníkem a jednatelem obchodní společnosti M., spol. s r.o., půjčil této obchodní společnosti celkem 1.000.000,- Kč; ačkoliv půjčka měla být vrácena do 8.8.1996 (ohledně 500.000,- Kč) a do 30.9.1996 (ohledně zbývajících 500.000,- Kč), ke dni 31.10.1996 obchodní společnosti M., spol. s r.o. žalovanému z tohoto důvodu dlužila 898.320,- Kč. V listopadu 1996 žalovaný uzavřel s obchodní společností M., spol. s r.o. kupní smlouvu, podle které od ní zakoupil osobní automobil Ford Sierra 2.4 D SPZ ... za 107.000,- Kč s dnem splatnosti 21.11.1996. Osobní automobil žalovaný od prodávajícího převzal, kupní cenu mu však nezaplatil, neboť "došlo k započtení vzájemných pohledávek mezi žalovaným a obchodní společností M., spol. s r.o.", čímž došlo k částečné úhradě žalobcovy splatné pohledávky z titulu půjčky. Žalobce v řízení před soudem - jak vyplývá ze žaloby - odporoval ve smyslu ustanovení § 42a obč. zák. také právnímu úkonu (kupní smlouvě), kterým obchodní společnost M., spol. s r.o. prodala žalovanému osobní automobil Ford Sierra 2.4 D SPZ ...

V řízení o odpůrčí žalobě je - jak vyplývá z výše uvedeného - žalující věřitel povinen mimo jiné tvrdit a prokázat (má-li být jeho žaloba úspěšná), že dlužníkovy odporovaný právní úkon (právní úkon napadený odpůrčí žalobou) objektivně zkracuje uspokojení jeho vymahatelné pohledávky, tedy že odporovaný právní úkon dlužníka zejména vede ke zmenšení majetku dlužníka a že v důsledku něho nastalé zmenšení majetku dlužníka má současně za následek, že věřitel nemůže dosáhnout uspokojení své pohledávky z majetku dlužníka, ačkoliv, nebýt těchto úkonů, by se z majetku dlužníka uspokojil.

V posuzovaném případě obchodní společnost M., spol. s r.o. prodala žalovanému osobní automobil Ford Sierra 2.4 D SPZ ... za 107.000,- Kč. V průběhu řízení nevyšlo najevo a ani žalobce netvrdil, že by sjednaná kupní cena neodpovídala obecné (obvyklé, "tržní") ceně (tj. ceně, kterou by bylo možné dosáhnout v době uzavření smlouvy při prodeji stejného nebo obdobného osobního automobilu). Jestliže v majetku dlužníka byla uvedenou kupní smlouvou "nahrazena" věc jí odpovídajícím peněžním plněním (kupní cenou), nebylo již z tohoto důvodu možné dovodit, že by uvedená kupní smlouva vedla ke zmenšení majetku dlužníka obchodní společnosti M., spol. s r.o. a že by tedy zkracovala uspokojení vymahatelných pohledávek žalobce. Závěr odvolacího soudu o tom, že předmětnému právnímu úkonu (kupní smlouvě o prodeji osobního automobilu) žalobce nemůže s úspěchem odporovat, je proto - i když nikoliv ze zcela přílehlavých důvodů - v souladu se zákonem. Na uvedeném závěru nic nemění to, že sjednanou kupní cenu ve výši 107.000,- Kč žalovaný obchodní společnosti M., spol. s r.o. ve skutečnosti nezaplatil. Příčina toho, proč nebyla kupní cena zaplácena, nespočívá v předmětné kupní smlouvě, ale v tom, že na úhradu kupní ceny byla započtena

pohledávka žalovaného, kterou měl - podle zjištění soudů - za obchodní společnosti M., spol. s r.o. z titulu půjčky. Uvedené započtení (bez ohledu na to, zda bylo provedeno jednostranným právním úkonem žalovaného nebo obchodní společnosti M., spol. s r.o., popřípadě jejich dohodou), které následovalo po uzavření kupní smlouvy, způsobilo, že dlužník obchodní společnost M., spol. s r.o. ve skutečnosti neobdržel za prodaný osobní automobil odpovídající peněžní prostředky (kupní cenu), které by mohl použít k úhradě svých dluhů (včetně vymahatelných pohledávek žalobce). Započtení pohledávky z kupní ceny (popřípadě na pohledávku z kupní ceny) žalobce v tomto řízení žalobou podle ustanovení § 42a obč. zák. nenapadl; soud, který je v tomto řízení vázán žalobou (§ 153 odst.2 o.s.ř.), se proto nemohl bez návrhu tímto právním úkonem zabývat.

S názorem odvolacího soudu, že odporovatelným není ve smyslu ustanovení § 42a obč. zák. takový právní úkon dlužníka, který směřuje k uspokojení jeho jiného dluhu než u věřitele, který podal odpůřčí žalobu, lze souhlasit. To však neznamená, že by takové jednání dlužníka bylo nepostižitelné. Dlužník, který není schopen plnit své splatné závazky, může zmařit (zcela nebo zčásti) uspokojení pohledávky svého věřitele také tím, že svým právním úkonem (jednostranným či dvoustranným) zvýhodní jiného svého věřitele. Takový postup je protiprávní (srov. § 256a tr. zák.). Právním následkem takového právního úkonu však není jeho odporovatelnost ve smyslu ustanovení § 42a obč. zák. Protože jde o právní úkon, který je v rozporu se zákonem, nastává jeho neplatnost (§ 39 obč. zák.).

Určením právní neúčinnosti právního úkonu (vyslovením odporu) ve smyslu ustanovení § 42a obč. zák. nastává stav tzv. relativní bezúčinnosti dotčeného právního úkonu. Odporovatelný právní úkon zůstává platným právním úkonem, avšak v poměrech účastníků se na něj hledí tak, jako by nenastaly jeho účinky. V případě, že právní úkon je neplatný (ať absolutně nebo relativně), jeho právní účinky vůbec nenastávají; na právní vztahy se hledí stejně, jako by vůbec nebyl učiněn. U právního úkonu, který je neplatný, nelze vyslovit jeho odporovatelnost; neplatnost právního úkonu má přednost před jeho odporovatelností a odporovat lze jen platnému právnímu úkonu. I kdyby bylo zjištěno, že předmětná kupní smlouva nebo započtení na kupní cenu jsou ve smyslu ustanovení § 39 obč. zák. neplatné, musel by mít závěr v tomto směru za následek zamítnutí žaloby o určení, že je vůči žalobci právně neúčinná (srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.5.2000 sp. zn. 31 Cdo 417/99). Protože se žalobce v tomto řízení nedomáhal určení neplatnosti předmětné kupní smlouvy, soud, který je v tomto řízení vázán žalobou (§ 153 odst.2 o.s.ř.), by nemohl, i kdyby některý z důvodů neplatnosti vyšel najevo, vyslovit bez návrhu neplatnost právních úkonů.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správný. Protože nebylo zjištěno (a ani dovolatelem tvrzeno), že by rozsudek odvolacího soudu byl postižen některou z vad uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 o.s.ř., a protože nebyla zjištěna ani jiná vada řízení, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud České republiky dovolání žalobce podle ustanovení § 243b odst. 1 části věty před středníkem o.s.ř. zamítl.

© EPRAVO.CZ - Sbírnka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)

- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)